

Paragraf 48

Ärendenummer KS2022/469

Svar på skrivelse från kommunala natur- och friluftsrådet om naturreservat på Gröngarnsåsen - Dyarna

Kommunstyrelsens PLEX-utskotts beslut Förslag till kommunstyrelsens beslut

Samhällsbyggnadsförvaltningen får i uppdrag att påbörja processen med att bilda ett kommunalt naturreservat för Gröngarnsåsen-Dyarna.

Ärendet

Bakgrund

Enköpings kommunala Frilufts- och Naturvårdsråd har den 21 oktober 2019 inkommit med en skrivelse till kommunstyrelsen där man föreslår kommunstyrelsen att uppdra åt Samhällsbyggnadsförvaltningen att utreda förutsättningarna för att bilda ett kommunalt naturreservat av Gröngarnsåsen-Dyarna.

Kommunstyrelsen gav därefter i uppdrag till Samhällsbyggnadsförvaltningen att utreda förutsättningarna för bildandet av ett naturreservat för området. Denna skrivelse utgör svaret på det uppdraget.

Ärendets beredning

I den fördjupade översiktsplanen för Enköpings stad (antagen 14 maj 2018) beskrivs att kommunen ska bilda kommunala naturreservat av de tre viktigaste tätortsnära naturområdena. Gröngarnsåsen-Dyarna föreslås som första område.

Aktuellt ärendet har beretts inom Samhällsbyggnadsförvaltningen där Plan- och exploateringsavdelningen (Planavdelningen) och Park- och gatuavdelningen medverkat i utredningen av förutsättningarna för ett reservatsbildande för området.

Samhällsbyggnadsförvaltningens bedömning

Området sköts redan idag med höga ambitioner för att utveckla områdets rekreativa värden och naturvärden. Området är ett mycket välbesökt natur- och rekreationsområde. Alltsedan 1990-talet har området successivt iordningsställts

och utvecklats. Ett naturligt nästa steg är att fortsätta att utveckla området som kommunalt naturreservat.

Ekonomiska konsekvenser

Själva reservatsbildningsprocessen kräver resurser från planavdelningen och parkenheten på Samhällsbyggnadsförvaltningen. Kostnaderna bedöms utgöras av arbetstiden för interna resurser som tar fram skötselplan och beslutsunderlag samt genomför samråden, säkerställer den formalia och utgör det tjänstemannastöd som kommer med en reservatsprocess och tillhörande politiska beslut. Ett naturreservat har som minimikrav att entréskylt tas fram samt gränsmarkering. Även en folder bör tas fram i och med det publika läget. Kostnaderna är relativt små och bedöms kunna ingå inom ordinarie ram.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Ett flertal nationella miljömål samt globala hållbarhetsmål gynnas av att området behålls och utvecklas som det naturområde det är. Som tätortsnära naturområde är det mycket välbesökt av människor i alla åldrar och av boende från många olika stadsdelar. Området har stor betydelse för människors välbefinnande, för motion, rekreation, avkoppling och naturkontakt. Områdets naturvärden bidrar med ett flertal ekosystemtjänster, inte minst kulturella ekosystemtjänster. Fortsatt utvecklande av tillgänglighetsanpassade målpunkter ökar förutsättningarna för fler besökare i området. Särskilt välfrekventerat är området av förskolor och skolor som leker, bedriver naturstudier och nyttjar området inom ramen för ambitioner uttryckta i läroplanen. Dessa målgrupper kommer att få ännu bättre förutsättningar med utvecklad förvaltning av naturområdet med stort fokus på friluftsliv inom ramen för ett kommunalt naturreservat.

Kommunekolog Anders Lindholm och natur- och friluftspanerare Pär- Ola Borgstig redogör för ärendet.

Samhällsbyggnadsförvaltningens förslag till kommunstyrelsens beslut

Samhällsbyggnadsförvaltningen får i uppdrag att påbörja processen med att bilda ett kommunalt naturreservat för Gröngarnsåsen-Dyarna.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-05-23

PM 2022-05-23

Skrivelse från kommunala natur-och friluftsrådet 2019-10-15

Yrkanden

Anders Wikman (NE), Jenny Gavelin (L), Anders Lindén (SD), Matz Keijser (S) och Solweig Sundblad (S) yrkar bifall till förslaget.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om utskottet hört förslaget och är redo att gå till beslut.

Utskottet bekräftar detta.

Beslutet skickas till:

Kommunala natur- och friluftsrådet

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Anders Lindholm
0171-625246
anders.lindholm@enkoping.se

Kommunstyrelsen

Utredning - Bildande av naturreservat Gröngarnsåsen-Dyarna

Förslag till kommunstyrelsens beslut

Samhällsbyggnadsförvaltningen får i uppdrag att påbörja processen med att bilda ett kommunalt naturreservat för Gröngarnsåsen-Dyarna.

Ärendet

Bakgrund

Enköpings kommunala Friluft- och Naturvårdsråd har den 21 oktober 2019 inkommit med en skrivelse till kommunstyrelsen där man föreslår kommunstyrelsen att uppdra åt Samhällsbyggnadsförvaltningen att utreda förutsättningarna för att bilda ett kommunalt naturreservat av Gröngarnsåsen-Dyarna.

Kommunstyrelsen gav därefter i uppdrag till Samhällsbyggnadsförvaltningen att utreda förutsättningarna för bildandet av ett naturreservat för området. Denna skrivelse utgör svaret på det uppdraget.

Ärendets beredning

I den fördjupade översiktsplanen för Enköpings stad (antagen 14 maj 2018) beskrivs att kommunen ska bilda kommunala naturreservat av de tre viktigaste tätortsnära naturområdena. Gröngarnsåsen-Dyarna föreslås som första område.

Aktuellt ärendet har beretts inom Samhällsbyggnadsförvaltningen där Plan- och exploateringsavdelningen (Planavdelningen) och Park- och gatuavdelningen medverkat i utredningen av förutsättningarna för ett reservatsbildande för området.

Samhällsbyggnadsförvaltningens bedömning

Området sköts redan idag med höga ambitioner för att utveckla områdets rekreativa värden och naturvärden. Området är ett mycket välbesökt natur- och rekreationsområde. Alltsedan 1990-talet har området successivt iordningsställts och utvecklats. Ett naturligt nästa steg är att fortsätta att utveckla området som kommunalt naturreservat.

Ekonomiska konsekvenser

Själva reservatsbildningsprocessen kräver resurser från planavdelningen och parkenheten på Samhällsbyggnadsförvaltningen. Kostnaderna bedöms utgöras av arbetstiden för interna resurser som tar fram skötselplan och beslutsunderlag samt genomför samråden, säkerställer den formalia och utgör det tjänstemannastöd som kommer med en reservatsprocess och tillhörande politiska beslut. Ett naturreservat har som minimikrav att entréskylt tas fram samt gränsmarkering. Även en folder bör tas fram i och med det publika läget. Kostnaderna är relativt små och bedöms kunna ingå inom ordinarie ram.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Ett flertal nationella miljömål samt globala hållbarhetsmål gynnas av att området behålls och utvecklas som det naturområde det är. Som tätortsnära naturområde är det mycket välbesökt av människor i alla åldrar och av boende från många olika stadsdelar. Området har stor betydelse för människors välbefinnande, för motion, rekreation, avkoppling och naturkontakt. Områdets naturvärden bidrar med ett flertal ekosystemtjänster, inte minst kulturella ekosystemtjänster. Fortsatt utvecklande av tillgänglighetsanpassade målpunkter ökar förutsättningarna för fler besökare i området. Särskilt välfrekventerat är området av förskolor och skolor som leker, bedriver naturstudier och nyttjar området inom ramen för ambitioner uttryckta i läroplanen. Dessa målgrupper kommer att få ännu bättre förutsättningar med utvecklad förvaltning av naturområdet med stort fokus på friluftsliv inom ramen för ett kommunalt naturreservat.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2022-05-23

PM 2022-05-23

Skrivelse från kommunala natur-och friluftsrådet 2019-10-15

Isabell Eklund
Tf.enhetschef
Enköpings kommun

Anders Lindholm
Kommunekolog
Enköpings kommun

Beslutet skickas till:

Kommunstyrelsen
Kommunala frilufts- och naturvårdsrådet

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Anders Lindholm
0171-625246
anders.lindholm@enkoping.se

Kommunstyrelsen

Svar på skrivelse från kommunala natur- och friluftsrådet om naturreservat på Gröngarnsåsen-Dyarna

Bakgrund

I den fördjupade översiktsplanen för Enköpings stad går att läsa:

"Enköpings stad har många attraktiva och skyddsvärda naturområden. Dessa områden har även viktiga livsmiljöer för biologisk mångfald. Flera tätortsnära naturområden har så stor betydelse för den långsiktiga utvecklingen av staden att dessa områden bör skötas så att deras upplevelsevärden tillgängliggörs och deras naturvärden utvecklas. Dessa naturområden är bärande delar i Enköpings friluftslivsarena. Kommunen ska därför bilda kommunala naturreservat av våra viktigaste tätortsnära naturområden i följande ordning: Gröngarnsåsen-Dyarna, Brännskogen-Storskogen, Fagerskogen."

I kommunens hållbarhetslöfte inom ramen för Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för ekosystem och biologisk mångfald som tecknats 2020-11-13 återfinns aktiviteten "Fortsätta arbetet med kommunalt naturreservat för Gröngarnsåsen-Dyarna".

Natur och friluftsvärden

Gröngarnsåsen och Dyarna har höga naturvärden knutna till områdets olika naturtyper. Området har geologiska värden inte minst i isälvsavlagringen Gröngarnsåsen, ekologiska värden av olika slag bl.a. arter kopplade till öppna artrika åsmiljöer, äldre lövskog, äldre barrskog, våtmarker, betade våtmarker, övrig naturbetesmark och till Enköpingsåns vattenmiljöer. Över tid har kommunen utvecklat förvaltningen av områdets ekologiska naturvärden.

Gröngarnsåsen-Dyarnaområdet har stor betydelse för många Enköpingsbors rekreation och möjlighet till friluftsliv. Närheten till tätorten, skolor och förskolor,

centrala staden och lasarettet gör området välbesökt och omtyckt som besöksmål. Över tid har besöksinfrastrukturen utvecklats med motionsspår, stigar, leder, iordningsställda rastplatser, grillplatser, informationsskyltar, fågeltorn, tillgängliga spänger och entréer med parkeringsmöjligheter. Det finns stora möjligheter att ytterligare utveckla områdets rekreativa värden, exempelvis genom bättre tillgänglighet, fler målpunkter för utflykter, utökad information och genom att utveckla målpunkter för skolors utomhuspedagogik.

Sammantaget har Gröngarnsåsen-Dyarna sådana natur- och friluftslivsvärden att det motiverar bildande av kommunalt naturreservat för att långsiktigt bevara och utveckla områdets kvaliteter.

Markägarskap och förvaltning

Marken ägs av kommunen. Området sköts och förvaltas av kommunen sedan många år. Under de senaste 25 åren har skötseln utvecklats succesivt för att öka friluftslivsvärden och naturvärden. Naturbetesmarken på låglänta Dyarna betas/hävdas sedan 1990-talet och viss utökning av betesmarken är på gång. Kommunen har en etablerad kontakt med en lokal djurhållare sedan länge.

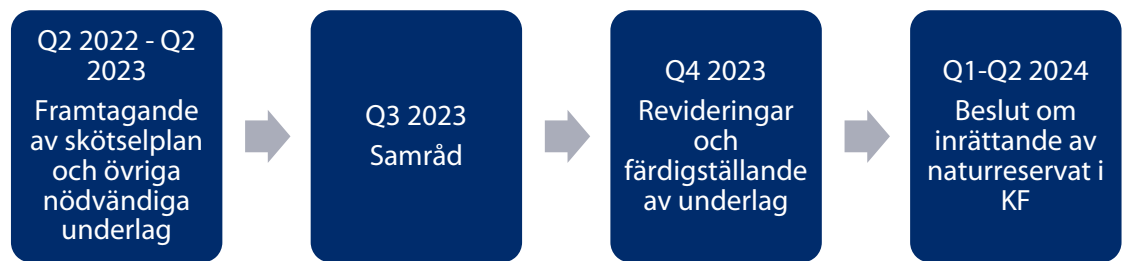
Nuvarande skötsel och förvaltning av området motsvarar den skötselnivå som kan förväntas i ett framtida naturreservat. Ambitionsnivån för skötseln kan utvecklas både med och utan reservatsbestämmelser, avseende såväl biologisk mångfald som friluftsliv för att skapa ytterligare mervärden. Vissa minimikrav utöver befintliga anläggningar tillkommer vid reservatsbildning, såsom entréskylt och gränsmarkering. Förvaltarorganisation för att omhänderta reservatsförvaltningen finns redan inom Park- och gatuavdelningen.

Reservatsprocess

Reservatsföreskrifternas omfattning och skötselplanens ambitionsnivå avgörs i en reservatsbildningsprocess. Under en sådan formaliserad reservatsprocess avgränsas reservatets gränser, syftet med reservatet, restriktioner och man kan uttrycka skötselambitionen för området. Det tätortsnära läget innebär att just friluftslivssyftet med reservatet kommer att vara väsentligt.

Planavdelningen leder arbetet under reservatsbildningsprocessen och en arbetsgrupp bestående av tjänstepersoner på berörda förvaltningar och avdelningar kommer ansvara för framtagandet av skötselplanen. Dokumentet tas fram av interna resurser men erfaren kompetens finns som stöd från länsstyrelsen och Upplandsstiftelsen om behov uppstår.

Under processen genomförs samråd med fastighetsgrannar, berörda myndigheter, verksamheter och allmänhet innan beslut om inrättande av naturreservat tas i kommunfullmäktige.

Processteg och tidplan.

Ekonomiska konsekvenser

Själva reservatsbildningsprocessen kräver resurser från planavdelningen och parkenheten på Samhällsbyggnadsförvaltningen. Kostnaderna bedöms utgöras av arbetstiden för interna resurser som tar fram skötselplan och beslutsunderlag samt genomför samråden, säkerställer den formalia och utgör det tjänstemannastöd som kommer med en reservatsprocess och tillhörande politiska beslut. Ett naturreservat har som minimikrav att entréskylt tas fram samt gränsmarkering. Även en folder bör tas fram i och med det publika läget. Kostnaderna är relativt små och bedöms kunna ingå inom ordinarie ram. Dokumentet tas fram av interna resurser men erfaren kompetens finns som stöd från länsstyrelsen och Upplandsstiftelsen om behov uppstår.

Framtida driftskostnader beror delvis av ambitionerna i skötselplanen men med en flexibel skötselplan vad gäller kostnadskrävande drift och investeringar beror driftskostnader av andra omständigheter. Då området redan i dagsläget har en hög ambitionsnivå i förvaltning och skötsel bedöms kostnadsökningen sannolikt bli ringa. För att öka tillgängligheten till området genom fler anpassade entréer och stråk kan det medföra kommande investeringar. Utvecklandet av uteklassrum har diskuterats, inte nödvändigt som en följd av ett reservatsbildande utan för att området är så välanvänt av många.

Under reservatsprocessen kommer även möjligheter till extern finansiering undersökas vidare.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Ett flertal nationella miljömål samt globala hållbarhetsmål gynnas av att området behålls och utvecklas som det naturområde det är. Områdets naturvärden bidrar med ett flertal ekosystemtjänster, inte minst kulturella ekosystemtjänster med olika upplevelsevärden, naturens betydelse för människors hälsa och kognitiva utveckling, utepedagogik, rekreation och estetiska värden. Området utgörs av flera olika naturtyper var och en med sina specialiserade arter, sammantaget finns här en rik biologisk mångfald. Anpassad skötsel och förvaltning av naturtyperna kan gynna hotade arter och bidrar positivt till miljömålsarbetet. Som tätortsnära

naturområde är det mycket välbesökt av människor i alla åldrar och av boende från många olika stadsdelar. Fortsatt utvecklande av tillgänglighetsanpassade målpunkter ökar förutsättningarna för fler besökare i området. Särskilt välfrekventerat är området av förskolor och skolor som leker, bedriver naturstudier och nyttjar området inom ramen för ambitioner uttryckta i läroplanen. Dessa målgrupper kommer att få ännu bättre förutsättningar med utvecklad förvaltning av naturområdet med stort fokus på friluftslivsfrämjande åtgärder inom ramen för ett kommunalt naturreservat.

Kommunledningsförvaltningen
Malin Kvist
0171-625873
malin.kvist@enkoping.se

Kommunstyrelsen

Naturresept på Gröngarnsåsen-Dyarna

Gröngarnsåsen-Dyarna är ett uppskattat natur- och rekreationsområde, inte bara för de närboende utan, tack vare det centrumnära läget, även för hela staden. Rekreationsområdet inkluderar bland annat en mängd stigar och grillplatser, ett motionsspår, spänger och ett fågeltorn. Både Gröngarnsåsen och Dyarna har dessutom höga naturvärden.

I arbetsordningen för Enköpings kommunala natur- och friluftsråd (KFR) framkommer det att KFR ska verka för att förbättra naturvärden inom kommunens eget markinnehav och tillgängliggöra tätortsnära natur. KFR får även ta initiativ till ärenden inom dessa områden.

Utifrån ovan föreslår därför KFR att kommunstyrelsen uppdrar till förvaltningen att utreda förutsättningarna för att bilda ett kommunalt naturresept av Gröngarnsåsen-Dyarna. Detta för att komma fram till bästa sättet att långsiktigt bevara, utveckla och skydda detta uppskattade grönområde.

Enligt uppdrag från Enköpings kommunala natur- och friluftsråd,

Ingvar Smedlund
Ordförande